

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ

Ημερομηνία: Τετάρτη 8 Μαΐου 2024
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α1

Α) Εθνικές γαίες :

Από τα πολλά προβλήματα που κληροδότησε η οθωμανική κατοχή στο νέο ελληνικό κράτος, ξεχώριζε για την έκταση, τη σημασία και την πολυπλοκότητά του το ζήτημα των «εθνικών γαιών». «Εθνικές γαίες» ήταν οι ακίνητες, οι κτηματικές ιδιοκτησίες των Οθωμανών στις περιοχές που περιήλθαν στον έλεγχο του ελληνικού κράτους. Η γη αυτή ανήκε είτε στο οθωμανικό δημόσιο είτε σε μουσουλμανικά ιδρύματα είτε σε ιδιώτες, ως ιδιοκτησία ή ως δικαίωμα νομής (εκμετάλλευσης). Οι περιουσίες αυτές περιήλθαν στην κυριότητα του ελληνικού κράτους «επαναστατικό δικαίω». Η έκταση των γαιών αυτών μπορεί να υπολογιστεί μόνο κατά προσέγγιση, καθώς το σχετικό με την έγγειο ιδιοκτησία οθωμανικό καθεστώς ήταν περίπλοκο, όπως και οι μηχανισμοί απογραφής των περιουσιακών στοιχείων. Υπολογίζεται ότι η έκταση των εθνικών κτημάτων ανερχόταν χονδρικά σε 4.000.000 έως 5.000.000 στρέμματα.

Β) Εθνικό κόμμα (Κ. Μαυρομιχάλη):

Ως αντιβενιζελικά θεωρούνταν τα κόμματα της αντιπολίτευσης. Το Εθνικό Κόμμα του Κ. Μαυρομιχάλη, ήταν ένα από τα τρία αντιβενιζελικά κόμματα, και μάλιστα από τα πιο αδιάλλακτα αντιβενιζελικά κόμματα, όπως και το κόμμα του Δημητρίου Ράλλη, από το οποίο δεν διέφερε ουσιαστικά. Οι εκπρόσωποί του προσπαθούσαν να εκμεταλλευτούν τη συμμετοχή του αρχηγού τους στα πολιτικά πράγματα μετά το κίνημα του 1909. Υποστήριζαν την «Ανόρθωση», που κατά την εκτίμησή τους δεν μπόρεσαν να υλοποιήσουν οι Βενιζελικοί.

Γ) Ελληνικό τυπογραφείο Τραπεζούντας:

Το ελληνικό τυπογραφείο, το οποίο εγκαταστάθηκε το 1880 στην Τραπεζούντα, συνέβαλε αποφασιστικά στην ανάπτυξη της εθνικής συνείδησης και την προετοιμασία ενός αγωνιστικού κλίματος για την αντικατάσταση του οθωμανικού καθεστώτος από ένα ελεύθερο και δημοκρατικό πολίτευμα.

ΘΕΜΑ Α2

Α)

- 1) ΛΑΘΟΣ
- 2) ΛΑΘΟΣ
- 3) ΛΑΘΟΣ
- 4) ΣΩΣΤΟ
- 5) ΣΩΣΤΟ

Β)

Η σωστή χρονολογική σειρά είναι :

1. Ο πρίγκιπας Γεώργιος απολύει τον Βενιζέλο από το αξίωμα του υπουργού Δικαιοσύνης.
5. Ο πρωθυπουργός Δηλιγιάννης καλεί τους αντιπροσώπους του αθηναϊκού τύπου και προβαίνει σε σκληρές δηλώσεις κατά του Βενιζέλου και των συνεργατών του.
4. Υπογράφεται η τελική συμφωνία από τον Ελ. Βενιζέλο στο μοναστήρι Μουρνιών Κυδωνίας.
2. Οι Δυνάμεις παραχωρούν στο βασιλιά των Ελλήνων Γεώργιο Α' το δικαίωμα να διορίζει εκείνος τον Ύπατο Αρμοστή της Κρήτης.
3. Ο Αλέξανδρος Ζαΐμης, αναλαμβάνει τα καθήκοντά του ως Ύπατου Αρμοστή της Κρήτης.

ΘΕΜΑ Β1

Α) Λίγες μέρες πριν από τη ρωσική κατοχή της πόλης, τον Απρίλιο του 1916, έγινε η παράδοση της Τραπεζούντας από τον Τούρκο Βαλή Μεχμέτ Τζεμάλ Αζμή μπέη στο μητροπολίτη Χρύσανθο, ο οποίος λόγω της συνετής πολιτικής του απέναντι στους μουσουλμάνους της περιοχής, έγινε δεκτός, από τους Ρώσους αλλά και από τους προξενικούς εκπροσώπους των άλλων κρατών, ως ηγέτης στην ευαίσθητη περιοχή, όπου ήταν ακόμη νωπές στους κατοίκους οι μνήμες από τις σφαγές και τις εχθροπραξίες. Η δίχρονη προεδρία του Χρύσανθου ήταν ένα αληθινό διάλειμμα δημοκρατίας και αρμονικής συμβίωσης χριστιανών και μουσουλμάνων. Το Φεβρουάριο του 1918 η κατάσταση είχε αλλάξει ριζικά, όταν ύστερα από την επικράτηση των μπολσεβίκων το 1917, ο ρωσικός στρατός εγκατέλειψε την Τραπεζούντα και η περιοχή ξαναπέρασε στην κατοχή των Νεοτούρκων.

Β) Παρά το αρνητικό κλίμα που δημιουργήθηκε, (μετά την υπογραφή της Συνθήκης φιλίας και συνεργασίας Κεμάλ – Μπολσεβίκων τον Μάρτιο του 1921), ο ποντιακός ελληνισμός δεν πτοήθηκε. Στις 10 Μαρτίου 1921 ο μητροπολίτης Αμάσειας Γερμανός πρότεινε στον υπουργό εξωτερικών Μπαλτατζή συνεργασία με τους Κούρδους και τους Αρμένιους εναντίον του κινήματος του Κεμάλ. Η κυβέρνηση του Γούναρη, απομονωμένη και από τους συμμάχους, δεν πήρε καμιά πρωτοβουλία, ενώ οι Πόντιοι

απογοητευμένοι, με πρωτοβουλία του Γερμανού Καραβαγγέλη, διοργάνωσαν δύο Συνέδρια, στην Κωνσταντινούπολη στις 17 Αυγούστου 1921 και στην Αθήνα στις 4 Σεπτεμβρίου του ίδιου έτους.

ΘΕΜΑ Β2

Α) (Τον Ιούνιο του 1824 σήμανε η ώρα της προσφυγιάς και για τους Ψαριανούς. Περίπου 3.600 εγκατέλειψαν το κατεστραμμένο νησί, με προορισμό άλλα νησιά του Αιγαίου. Λίγοι κατέφυγαν στο Ναύπλιο. Οι Σπετσιώτες, αντίθετα από άλλα νησιά των Κυκλάδων συμπεριφέρθηκαν ευσπλαχνικά στους Ψαριανούς, ξεχνώντας τους παλιούς ανταγωνισμούς των δύο ναυτικών νησιών).

Όταν όμως οι Ψαριανοί έδειξαν διάθεση να εγκατασταθούν μόνιμα στις Σπέτσες, οι Σπετσιώτες αντέδρασαν. Έτσι οι Ψαριανοί αναγκάστηκαν να μετοικήσουν και, με κυβερνητική άδεια, να εγκατασταθούν στη Μονεμβασιά.

Η κυβέρνηση φρόντισε για τη στέγασή τους, όρισε να εισπράττουν ένα μέρος από τους φόρους της περιοχής και κατάρτισε κατάλογο των αιχμαλώτων Ψαριανών για την εξαγορά τους. Οι περισσότεροι Ψαριανοί έφυγαν αργότερα από τη Μονεμβασιά και διασκορπίστηκαν πάλι στις Κυκλάδες.

Β) (Κατά την περίοδο της μοναρχίας του Όθωνα, το κράτος ασχολήθηκε σοβαρά με το ζήτημα της αποκατάστασης των προσφύγων. Κατά την περίοδο αυτή, δραστηριοποιήθηκαν ιδιαίτερα οι Χίοι, οι Ψαριανοί, οι Μακεδόνες και οι Κρήτες πρόσφυγες για την αποκατάστασή τους).

Στο αίτημα των Ψαριανών ανταποκρίθηκε η κυβέρνηση το 1836. Και πρωτύτερα είχαν γίνει κρατικές παρεμβάσεις για την ίδρυση συνοικισμού των Ψαριανών στην Ερέτρια, αλλά δεν απέδωσαν, περισσότερο λόγω διαφωνιών για τη θέση και τη διανομή των οικοπέδων. Δινόταν για οικοδόμηση όλη η παραθαλάσσια περιοχή της Ερέτριας και παρέχόταν στο δήμο Ψαριανών το δικαίωμα να διαχειριστεί ελεύθερα την εθνική γη του συνοικισμού.

Γ1

Πριν ακόμη από την παροχή στέγης και εργασίας, οι πρόσφυγες απέκτησαν την ελληνική ιθαγένεια και πολιτικά δικαιώματα. Εντάχθηκαν στο κόμμα του Βενιζέλου τόσο ως ψηφοφόροι όσο και ως πολιτευτές, βουλευτές και υπουργοί. Στα τέλη, όμως της δεκαετίας του 1920 και στις αρχές του 1930 μέρος του προσφυγικού κόσμου απομακρύνθηκε από την εκλογική βάση των Φιλελευθέρων (**ενδεικτικός πρόλογος**)

Οι πρόσφυγες, κατηγορούσαν το ελληνικό κράτος ότι με την υπογραφή της Σύμβασης ανταλλαγής της Λοζάνης και του ελληνοτουρκικού Συμφώνου του 1930 παραβίασε βασικά δικαιώματά τους και ότι αποζημιώθηκαν μόνο κατά ένα μέρος για την περιουσία που εγκατέλειψαν στις πατρίδες τους. Ο συμψηφισμός των ανταλλάξιμων, ελληνικών και μουσουλμανικών περιουσιών, προκάλεσε θύελλα αντιδράσεων ανάμεσά τους, αφού με τη συμφωνία αυτή η κατά πολύ μεγαλύτερη περιουσία των ανταλλάξιμων Ελλήνων

ορθοδόξων της Τουρκίας εξισώθηκε με την αντίστοιχη περιουσία των μουσουλμάνων της Ελλάδας.

Η δυσφορία του προσφυγικού κόσμου, που βρισκόταν σε απόγνωση, μεγάλωνε όσο το έργο της εκτίμησης των περιουσιών προχωρούσε αργά. **Όπως πληροφορεί το κείμενο Β, επικράτησε χάος στη διαδικασία των προσφυγικών αποζημιώσεων με αποτέλεσμα πολλοί από τους δικαιούχους να χάσουν προθεσμίες υποβολής αιτήσεων και να δημιουργηθούν καθυστερήσεις καθ' όλη τη διάρκεια του Μεσοπολέμου. Επίσης, η δυσκολία στην εκτίμηση των χαμένων περιουσιών άφηγε περιθώρια για ατασθαλίες και η ανταλλάξιμη περιουσία δεν περιήλθε πάντοτε σε αυτούς. Παρά την ύπαρξη νόμων (ήδη πριν από το 1922) που απαγόρευαν τη μεταβίβαση της μουσουλμανικής ακίνητης ιδιοκτησίας, η έλλειψη κτηματολογίου, η ανυπαρξία, σε πολλές περιπτώσεις, τίτλων ιδιοκτησίας και η δυσκολία στην οριοθέτηση ή την περίφραξή της, συνέβαλαν στο να περιέλθουν τέτοιες εκτάσεις σε ντόπιους. Αλλά και το ίδιο το κράτος κάποιες φορές παραχώρησε ανταλλάξιμη περιουσία σε γηγενείς ακτήμονες ή σε ευαγή ιδρύματα. Μια προσωρινή αποζημίωση, σύμφωνα με το κείμενο Β, που δόθηκε για την κάλυψη των πρώτων βιοτικών αναγκών, προσέφερε μόνο πρόσκαιρη ανακούφιση.**

Ακόμη όμως και αυτή τη λύση της προκαταβολής από την Εθνική Τράπεζα μέχρι την τελική αποπληρωμή της αξίας της περιουσίας που εγκαταλείφθηκε στην Τουρκία, προκάλεσε προβλήματα και την αντίδραση των προσφύγων. Η Εθνική Τράπεζα παρακράτησε το 25% της προκαταβολής της αποζημίωσης και επιπλέον αρνήθηκε τον διακανονισμό των προσφυγικών χρεών, πράγμα που απομάκρυνε τμήμα του προσφυγικού κόσμου από την εκλογική βάση του κόμματος των Φιλελευθέρων και συνέβαλε στην ήττα του στις εκλογές του 1932 και του 1933. **Όπως επιβεβαιώνει το κείμενο Α, υπήρξε δυσαρέσκεια από τη μη καταβολή του υπολειπομένου 25% των ομολογιών που οι πρόσφυγες είχαν στην κατοχή τους, γεγονός που οδήγησε περίπου το ένα δέκατο των προσφύγων να άρει τη στήριξή του στο κόμμα των φιλελευθέρων και μολονότι ο απόλυτος αριθμός των ψηφοφόρων που μετατοπίστηκαν ήταν 2000 στην Αττική, οι 20 έδρες που κέρδισαν από αυτή τη μετατόπιση οι αντιβενιζελικοί ήταν αρκετές για να καθοριστεί το εκλογικό αποτέλεσμα στις εκλογές του 1933 και να κερδίσει ο συνασπισμός του Λαϊκού κόμματος. _Είχαν προηγηθεί οι εκλογές του 1932, στις οποίες οι Φιλελεύθεροι υπέστησαν μεγάλες απώλειες και έχασαν την απόλυτη πλειοψηφία των εδρών της Βουλής.**

Όπως τεκμηριώνεται και από τον πίνακα στο κείμενο Γ, που απεικονίζει τις διακυμάνσεις της προσφυγικής ψήφου την περίοδο του Μεσοπολέμου, η αντιβενιζελική παράταξη ανάμεσα στα έτη 1929 καί 1932, υπερτριπλασιάζει τη δύναμή της στους προσφυγικούς συνοικισμούς που ήταν το “ κάστρο” του βενιζελισμού, ενώ η κομμουνιστική αριστερά σχεδόν τη δεκαπλασιάζει. Στο σύνολο της περιοχής της πρωτεύουσας, αλλά και της Επικράτειας τα αντιβενιζελικά κόμματα κερδίζουν δέκα ποσοστιαίες μονάδες, ενώ σημαντικά ενισχύεται και το ΚΚΕ. Η μεταστροφή των προσφύγων επιβεβαιώνεται και στην εκλογική αναμέτρηση του 1933, αφού οι Βενιζελικοί χάνουν στους τέσσερις προσφυγικούς συνοικισμούς είκοσι ποσοστιαίες

μονάδες συγκριτικά με το 1929. Αυτό θα στοιχίσει στους φιλελεύθερους την οριστική απώλεια της εξουσίας.

Αν και την περίοδο 1928-1932 η Κυβέρνηση των Φιλελευθέρων είχε να επιδείξει σημαντικά επιτεύγματα σε ό,τι αφορά την οικονομική ανόρθωση της χώρας, την παιδεία και την εξωτερική πολιτική, αυτό δεν ήταν αρκετό για να αποτρέψει την ήττα στις εκλογικές αναμετρήσεις που ακολούθησαν.

ΘΕΜΑ Δ

Α) Το αποτυχημένο στρατιωτικό κίνημα του Βενιζέλου τον Μάρτιο του 1935, οδήγησε την τότε κυβέρνηση της χώρας να σκληρύνει την στάση της και παραβιάζοντας το σύνταγμα να προκηρύξει εκλογές στις 9 Ιουνίου 1935. Λίγους μήνες αργότερα, 10 Οκτωβρίου 1935, ο Κονδύλης επιχείρησε στρατιωτικό κίνημα, με στόχο την παλινόρθωση της βασιλείας. (ενδεικτικός πρόλογος)

Το δημοψήφισμα της 3^{ης} Νοεμβρίου 1935 έδωσε τέλος στην αβασίλευτη δημοκρατία με ποσοστό 97,6%, προϊόν πρωτόγνωρης νοθείας και τρομοκρατίας. Με την άφιξη του βασιλιά, το καθεστώς του Κονδύλη αποσύρθηκε από την εξουσία. Ο Γεώργιος Β΄ έχοντας την υποστήριξη των βασιλικών αξιωματικών ακολούθησε προσωπική πολιτική. Διέλυσε την Εθνοσυνέλευση και προκήρυξε εκλογές για τις 26 Ιανουαρίου 1936. Στη νέα Βουλή, οι Αντιβενιζελικοί είχαν μία έδρα περισσότερη από τους αντιπάλους τους και κανείς δεν μπορούσε να σχηματίσει κυβέρνηση. *Όπως πληροφορεί το κείμενο Α, οι συνθήκες ήταν κατάλληλες για μια κυβέρνηση συνασπισμού των δύο μεγαλύτερων κομμάτων, όμως ο Σοφούλης δεν θέλησε να επωφεληθεί από αυτή την κατάσταση και έδωσε ψήφο εμπιστοσύνης στον Μεταξά. Από την άλλη, ο Τσαλδάρης καθιστούσε σαφές ότι το κόμμα του, το Λαϊκό, θα παρείχε ανοχή μέχρις ότου η πολιτική ομαλότητα επανέλθει στη χώρα και ο λαός θα μπορούσε να αποφασίσει μέσω εκλογών τη νέα κυβέρνηση.*

Έτσι, στις 27 Απριλίου, επειδή τα μεγάλα κόμματα αδυνατούσαν να συνεννοηθούν για τον σχηματισμό κυβέρνησης καθώς το Κομμουνιστικό κόμμα δεν ήθελε να υποστηρίξει κυβέρνηση Φιλελευθέρων, έδωσαν ψήφο εμπιστοσύνης στον Ι. Μεταξά. *Το κείμενο Α προσθέτει ότι τα δύο μεγάλα κόμματα εμπιστεύτηκαν τον Μεταξά όχι μόνο για να γεφυρώσει το μεταξύ τους χάσμα αλλά και για να επαναφέρει την ομαλότητα στην πολιτική εξουσία.*

Επιπρόσθετα, στο κείμενο Α επισημαίνεται ότι η Επανάσταση της 1^{ης} Μαρτίου (το αποτυχημένο στρατιωτικό κίνημα του Βενιζέλου, τον Μάρτιο του 1935) είχε διαμορφώσει στη χώρα μια πολιτική κατάσταση απολύτως εις βάρος των Φιλελευθέρων. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι αξιωματικοί του στρατού, του ναυτικού και της αεροπορίας ιδεολογικά προσκείμενοι στο κόμμα των Φιλελευθέρων είχαν αποστρατευτεί. Αντίστοιχα, στον δημόσιο τομέα, πολλοί δημόσιοι υπάλληλοι απολύθηκαν και δημοτικές και κοινοτικές Αρχές αντικαταστάθηκαν από αντιβενιζελικούς. Ως εκ τούτου, η υπονόμηση από τα Σώματα Ασφαλείας μίας ανερχόμενης κυβέρνησης Φιλελευθέρων ήταν δεδομένη. Καθώς όμως, το αποτέλεσμα της εκλογικής αναμέτρησης ήταν ισόπαλο οι βενιζελικοί αναγκαστικά έπρεπε να συνεργαστούν με κάποιον αντιβενιζελικό

αρχηγό. Ο Μεταξάς ήταν πρόθυμος. Αλλά και πριν από τις εκλογές, σύμφωνα με αναφορά της ιστορικής πηγής Α, υπήρξε καταρχάς συμφωνία συνεργασίας Μεταξά – Σοφούλη, η οποία δεν καρποφόρησε σε σχηματισμό κυβέρνησης, καθώς ο Μεταξάς είχε πάρει μόλις το 4% των ψήφων στις εκλογές. Εξελέγησαν μόνο 7 βουλευτές από το κόμμα του, όπως πιστοποιεί και το κείμενο Α, και έτσι τα δύο κόμματα δεν μπορούσαν να σχηματίσουν πλειοψηφική κυβέρνηση.

Β) Ο δρόμος για την υλοποίηση των δικτατορικών σχεδίων του Μεταξά ήταν πλέον ανοιχτός.

Όπως αναφέρει το κείμενο Β, η υπηρεσιακή κυβέρνηση υπό την προεδρία του καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών Δεμερτζή ανέλαβε μετά τις εκλογές του 1936 έως ότου δινόταν λύση ανάμεσα στις δύο μεγάλες παρατάξεις. Όμως, προέκυψε ο θάνατος του Δεμερτζή αλλά και άλλων ισχυρών πολιτικών ανδρών όπως του Κονδύλη, του Βενιζέλου, του Τσαλδάρη, οι οποίοι είχαν την ικανότητα να επηρεάσουν τις πολιτικές εξελίξεις. Έτσι, την 4^η Αυγούστου 1936 με την προσυπογραφή των περισσότερων υπουργών και με την πρόφαση του κομμουνιστικού κινδύνου λόγω της επικείμενης 24ωρης πανελλαδικής απεργίας καθώς και εξαιτίας δυναμικών εργατικών διαδηλώσεων και συγκρούσεων με την αστυνομία και τον στρατό, όπως επισημαίνεται στο ιστορικό κείμενο Β, ο Μεταξάς με την πρόφαση της αποσταθεροποίησης του κοινοβουλευτικού καθεστώτος επιβάλει την δικτατορία του. Στην πραγματικότητα όμως, σύμφωνα με το κείμενο Β, ο Μεταξάς επέβαλε δικτατορία, για να προλάβει απόπειρα πραξικοπήματος από βασιλικούς αξιωματούχους.

Συγκεκριμένα, ο Μεταξάς με τη σύμφωνη γνώμη του Βασιλιά ανέστειλε την ισχύ βασικών άρθρων του συντάγματος και διέλυσε τη Βουλή. *Η ανοχή του Γεωργίου Β τεκμηριώνεται και από το ιστορικό κείμενο Γ, όπου αναφέρεται πως επιθυμία του βασιλιά πλέον ήταν η αντικατάσταση του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος από ένα αυταρχικό καθεστώς. Η επιθυμία του αυτή οφειλόταν κυρίως στην ανάγκη να νομιμοποιήσει κοινωνικά και πολιτικά τον θρόνο, ο οποίος είχε χάσει την αίγλη του μετά τον Διχασμό, αλλά και εξαιτίας της απειλής της μπολσεβίκικης επανάστασης και του σοσιαλιστικού καθεστώτος στη Ρωσία.*

Επιπλέον, εξαιτίας της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης που ξέσπασε από τη Νέα Υόρκη το 1929 και εκδηλώθηκε στην Ευρώπη το 1932, δημιουργήθηκαν εξελίξεις στο πολιτικό πεδίο. Τα ισχυρά συγκεντρωτικά κράτη που αναδείχθηκαν μέσα από αυτές τις διαδικασίες, προκαλούσαν την ανάδειξη και την κυριαρχία ολοκληρωτικών κινημάτων και καθεστώτων σε πολλά ευρωπαϊκά κράτη. Καθώς προχωρούσε η δεκαετία της κρίσης, η δεκαετία του 1930, ολοένα και περισσότερα κράτη αποκτούσαν δικτατορικά ή φασιστικά καθεστώτα. Η Ελλάδα δεν ξέφυγε από τον γενικό κανόνα και στις 4 Αυγούστου του 1936 ο Ιωάννης Μεταξάς, με την ανοχή του παλατιού, όπως προαναφέρθηκε, προχώρησε στην κατάλυση του κοινοβουλευτικού καθεστώτος και στην επιβολή δικτατορίας.

Ο Μεταξάς ήταν σε όλη του τη σταδιοδρομία εχθρός του κοινοβουλευτισμού και υποστηρικτής αυταρχικών μεθόδων στην πολιτική. Όταν του δόθηκε η ευκαιρία, έκανε πράξη τις θεωρίες του. Η δικτατορία του Μεταξά έβαλε τέλος στη Δημοκρατία του Μεσοπολέμου και σε μια ολόκληρη εποχή της πολιτικής ιστορίας της Ελλάδας.